

Miljöutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om datasystemet för den byggda miljön och om ändring av markanvändnings- och bygglagen

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om datasystemet för den byggda miljön och om ändring av markanvändnings- och bygglagen (RP 140/2022 rd): Ärendet har remitterats till miljöutskottet för betänkande och till grundlagsutskottet och försvarsutskottet för utlåtande.

Utlåtanden

Utlåtande har lämnats av

- försvarsutskottet FsUU 9/2022 rd
- grundlagsutskottet GrUU 82/2022 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört

- byggnadsråd Anna-Leena Seppälä, miljöministeriet
- kanslichef Juhani Damski, miljöministeriet
- konsultativ tjänsteman Minna Perähuhta, miljöministeriet
- programchef Juhana Rautiainen, miljöministeriet
- specialsakkunnig Jaakko Rastas, miljöministeriet
- lagstiftningsråd Maarit Huotari, finansministeriet
- ledande expert Olli-Pekka Rissanen, finansministeriet
- specialsakkunnig Niko Ruostetsaari, finansministeriet
- projektchef Päivi Malmi, Finlands miljöcentral
- ledande sakkunnig Tytti Ronkainen, Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata
- ledande sakkunnig Jari Ylä-Kero, Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata
- enhetschef Aarno Alanko, Helsingfors stad, Byggnadstillsynsverket
- jurist Minna Mättö, Finlands Kommunförbund
- specialsakkunnig Päivi Tiihonen, Finlands Kommunförbund
- dataadministrationsdirektör Maria Nikkilä, Tammerfors stad
- projektchef Marja Uusivuori, Tammerfors stad
- forskningsdirektör Tommi Arola, Bygginformationsstiftelsen RTS
- verkställande direktör Jyrki Laurikainen, Kiinteistönomistajat ja rakennuttajat Rakli ry

Betänkande MiUB 26/2022 rd

- direktör, näringslivsfrågor Anu Kärkkäinen, Byggnadsindustrin RT rf
- verkställande direktör Janne Tähtikunnas, RIL ry
- verkställande direktör Helena Soimakallio, Suunnittelu ja konsultointiyrietykset SKOL ry.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- justitieministeriet
- inrikesministeriet
- försvarsministeriet
- finansministeriet
- jord- och skogsbruksministeriet
- kommunikationsministeriet
- Dataombudsmannens byrå
- Statistikcentralen
- Skatteförvaltningen
- Lantmäteriverket
- Trafikledsverket
- Rakennusinsinöörit ja -arkkitehdit RIA ry
- Finlands Arkitektförbund SAFA rf
- Finlands Disponentförbund rf
- Finlands Fastighetsförbund rf
- Elentreprenörsförbundet STUL
- Finlands fastighetstekniska industri och handel rf.

Inget yttrande av

- Pientaloteollisuus PTT ry.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslår regeringen att det stiftas en ny lag om ett datasystem för den byggda miljön. Syftet med lagen är att skapa ett gemensamt riksomfattande datasystem för informationen om den byggda miljön. Avsikten är att data om byggande och områdesanvändning publiceras i ett datasystem som upprätthålls av Finlands miljöcentral.

I den föreslagna lagen föreskrivs om inrättande av ett datasystem för den byggda miljön, upprätthållande av systemet, rätten att få uppgifter och att lämna ut uppgifter ur systemet och om de personuppgiftsansvariga för informationsresurserna i datasystemet. Det ska dessutom föreskrivas om Finlands miljöcentralers skyldighet att inrätta en offentlig informationstjänst med tanke på spridandet av information om den byggda miljön samt skyldigheten att föra statistik.

Genom de föreslagna bestämmelserna skapas sådana verksamhetsbetingelser som behövs för att datasystemet för den byggda miljön ska kunna utvecklas och upprätthållas. Genom regleringen genomförs regeringsprogrammets föresats om ett riksomfattande digitalt register och en riksomfattande digital dataplattform för den byggda miljön, vilka ska utgöra underlag för beslut och processer om markanvändning och byggande.

Betänkande MiUB 26/2022 rd

Sådana ändringar som följer av digitaliseringen av planer och tomtindelning fogas till lagen genom en ändring av markanvändnings- och bygglagen. Planer och tomtindelning ska i fortsättningen utarbetas med hjälp av en datamodell som är nationellt interoperabel. Planerna ska bestå av planobjekt och planbestämmelser i stället för de nuvarande planebeteckningarna och planbestämmelserna. Planobjekt och planbestämmelser ska presenteras i nationellt standardformat. Uppgifter om färdiga planer, planer som är under beredning och de olika faserna i utarbetandet av en plan samt uppgifter om tomtindelningen ska införas i datasystemet för den byggda miljön.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2023 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2024.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

I propositionen föreslår regeringen att det stiftas en ny lag om ett datasystem för den byggda miljön. Syftet med lagen är att skapa ett gemensamt riksomfattande datasystem för informationen om den byggda miljön. Avsikten är att data om byggande och områdesanvändning ska samlas i ett datasystem som upprätthålls av Finlands miljöcentral. Genom lagförslaget genomförs regeringsprogrammets föresats om ett riksomfattande digitalt register och en riksomfattande digital dataplattform för den byggda miljön, vilka ska utgöra underlag för beslut och processer om markanvändning och byggande. Lagförslaget innehåller bestämmelser om inrättande av ett datasystem för den byggda miljön, upprätthållande av systemet, rätten att få uppgifter och att lämna ut uppgifter ur systemet och om de personuppgiftsansvariga för informationsresurserna. I markanvändnings- och bygglagen föreslås ändringar som beror på digitaliseringen av planer och tomtindelningar. Planer och tomtindelning ska i fortsättningen utarbetas med hjälp av en datamodell som är nationellt interoperabel. Planerna ska bestå av planobjekt och planbestämmelser i stället för de nuvarande planebeteckningarna och planbestämmelserna. Sammantaget anser utskottet att propositionen är behövlig och välkommen. Utskottet tillstyrker lagförslagen med ändringar.

I de yttranden som utskottet fått har propositionens syften i sig ansetts vara positiva och välkomna. Å andra sidan har faktaunderlaget och sättet att genomföra propositionen kritiserats. Det har noterats att lagstiftningen har beretts enligt en mycket snabb tidsplan, vilket kan ha inverkat på bristerna i konsekvensbedömningen i propositionen. Konsekvenserna av kraven på byggnadsinformationsresursen för parterna inom byggnationen bedöms inte i tillräcklig utsträckning i propositionen. Det har inte heller varit möjligt att bedöma konsekvenserna för parterna i samband med förslagen gällande bygglagen (RP 139/2022 rd), eftersom detaljerna i innehållet i den information som ska lagras i systemet inte anges närmare förrän beredningen av de anknytande förordningarna går framåt

Grundlagsutskottet fäster i sitt utlåtande (GrUU 82/2022 rd) uppmärksamhet vid bristerna i propositionsmotiven och de tekniska problemen med bestämmelserna. Utifrån remissvaren fäster utskottet miljöministeriets uppmärksamhet vid lagberedningens kvalitet och iakttagandet av anvis-

Betänkande MiUB 26/2022 rd

ningarna om lagberedningen. I lagförslaget om datasystemet för den byggda miljön har utskottet varit tvunget att göra en hel del ändringar som hör till den grundläggande beredningen av lagförslagen. Detta kan inte anses lämpligt särskilt i fråga om ett projekt som ingår i regeringsprogrammet och som har betydande konsekvenser. Dessutom har propositionen kritiserats både av aktörerna inom byggbranschen och av kommunerna. Sammantaget verkar det som om de förslag som ingår i propositionen inte har godkänts av de viktigaste berörda grupperna. Det ser ut som om de viktigaste problemen för de här grupperna rör de olika stadierna i den fortsatta utvecklingen av datasystemet och den lagstiftning som gäller det. Utskottet förutsätter att de förordningar som påverkar innehållet i och den fortsatta utvecklingen av datasystemet för den byggda miljön bereds i samarbete med de berörda grupperna och i synnerhet företrädare för parterna inom byggnationen och att det görs en ändamålsenlig konsekvensbedömning av förordningarna, där också konsekvenserna för byggmarknaden, kostnaderna och smidigheten i tillståndsprocesserna presenteras.

Enligt den kritik som aktörerna inom byggbranschen har framfört i remissyttrandena bör syftet med propositionen vara att datasystemet endast ska behandla sådan information som myndigheterna behöver för sina lagstadgade uppgifter och att överflödiga och detaljerad information inte heller framöver ska samlas in i de olika systemutvecklingsfaserna för alla eventuella informationsbehov i samhället. I den fortsatta utvecklingen av systemet bör målet således inte vara att samla in all eventuell information som informationsproducenterna ska uppdatera utan att en tillståndsansökan har lämnats in. Utskottet anser det vara viktigt att miljöministeriet tar kritiken på allvar och att en eventuell vidareutveckling av systemet görs i gott samarbete med aktörerna inom branschen och att särskild uppmärksamhet fästs vid konsekvensbedömningen. (*Utskottets förslag till uttalande 1*)

Kommunerna svarar för att samhället fungerar samt för de tjänster som hänför sig till markanvändningen och byggandet. Propositionen har kritiserats av kommunerna ur flera synvinklar. I de yttranden som utskottet fått betonades det att datasystemet för den byggda miljön inte kan ersätta kommunernas egna register, utan att kommunerna även i fortsättningen bör nyttja sina egna register över planer och bygglov. Dessa ingår i en bredare helhet av kommunala grundläggande register tillsammans med material som gäller markegendom, fastigheter, adresser och befolkning samt ett flertal andra material med geografisk information som kommunen tar fram. Behovet av information som behövs för kommunens myndighetsuppgifter är mycket mer omfattande än de informationsresurser som ingår i datasystemet för den byggda miljön. Kommunerna måste således även i fortsättningen ha egna informationsresurser för sina lagstadgade uppgifter.

Enligt Kommunförbundets uppskattning behövs det dessutom 6 miljoner euro per år för interoperabiliteten mellan de uppgifter som beskrivs i förslaget till bygglag, förslaget till lag om områdesanvändning och den aktuella propositionen, vilket innebär 60 miljoner euro på tio år för att interoperabiliteten ska kunna genomföras på riksnivå. Dessutom medför de nya datamodellerna och förändringarna i datastrukturerna ändringar i kommunernas e-tjänster, produktionssystem, register, integration och gränssnitt. Den programutveckling som krävs och de nya gränssnitten medför också kontinuerliga merkostnader. Kommunernas avgifter för underhåll av programvara stiger enligt uppskattning med 30 procent. Dessutom förutsätter propositionen mycket betydande tilläggsresurser i kommunerna för personal och utbildning. Kommunförbundet bedömer att regleringen på förordningsnivå kommer att medföra ytterligare kostnader. Å andra sidan underlättar datasystemet för den byggda miljön rapporteringen av byggnadsuppgifter för statliga myndighe-

Betänkande MiUB 26/2022 rd

ters behov, och förhoppningen är att det också ska förbättra uppgifternas kvalitet. Utskottet ser allvarligt på farhågorna ovan och har strävat efter att utreda om finansieringen är tillräcklig i förhållande till de behov som Kommunförbundet lyft fram.

Enligt utredning till utskottet har det i planen för de offentliga finanserna för 2023—2026 reserverats 15 miljoner euro för de kostnader som de nya digitaliseringsskyldigheterna medför för kommunerna och landskapsförbunden enligt lagen om ett datasystem för den byggda miljön, bygglagen och lagen om områdesanvändning. Kommunerna kan inom ramen för denna finansiering ansöka om understöd för utgifter som föranleds av datasystemet för den byggda miljön. Miljöministeriet har konstaterat att finansieringen i fråga är tillräcklig utgående från de utredningar som gjorts. Dessutom har det framförts att lagförslaget inte innebär några ändringar i kommunernas beslutsprocesser inom områdesanvändningen. Kommunerna kan även i fortsättningen stödja sig på de informationshanteringslösningar som redan finns för beslutsprocesserna. Utskottet anser att man bör ta kommunernas oro och praktiska svårigheter vid införandet av systemet på allvar. Om det vid den fortsatta beredningen av systemet framgår att kommunerna inte kan ta i bruk systemet i fråga om de skyldigheter som föreslås i bygglagen före utgången av 2027 eller i fråga om planuppgifter före utgången av 2028, ska statsrådet vidta behövliga åtgärder för att stödja ett kontrollerat införande av systemet inklusive en förlängning av övergångsperioden.

Offentlighet för och utlämnande av information

Avsikten är att i datasystemet för den byggda miljön behandla de planuppgifter som räknas upp i 5 § i lagförslaget samt de uppgifter om ansökningar om bygglov, tillståndsbeslut, myndighets-syn, slutsyn och partiell slutsyn som avses i 131, 142, 150, 153 och 153 a § i markanvändnings- och bygglagen. Efter det att den nya bygglagen har trätt i kraft ska uppgifter om bygglovet lämnas till datasystemet: beslutet om bygglov, inklusive bilagor, beslutet om tillstånd för miljöåtgärder, beslutet om rivningslov, beslutet om undantagslov, projektinformationsmodellen för byggnaden och as built-modellen för byggnaden. Ovan nämnda uppgifter är i princip offentliga enligt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, nedan offentlighetslagen. Enligt offentlighetslagen har var och en rätt att få uppgifter ur offentliga myndighetshandlingar. Myndighetshandlingar är offentliga, om inte något annat föreskrivs särskilt. Myndighetsbeslut som fattats av kommunerna, såsom planer, är alltid i princip offentliga handlingar. Handlingarnas offentlighet kan begränsas genom lag och i 24 § i offentlighetslagen anges de handlingar som i princip är sekretessbelagda. Uppgifter kan lämnas ut ur en myndighetshandling muntligen eller så att handlingen läggs fram för påseende och kopiering eller får avlyssnas hos myndigheten eller så att en kopia eller en utskrift av den lämnas ut. Utlämnandet av uppgifter om bygglov, såsom ritningar till byggnader, via kommunens informationstjänst begränsas inte genom lag, om inte uppgifterna är sekretessbelagda. Redan nu delar kommunerna ut planläggnings- och byggnadsinformation via sina olika informationstjänster. Var och en kan av kommunen begära att få se ritningarna till byggnader. Det här är således också utgångspunkter i propositionen. Utskottet anser att de utgångspunkter som anges i offentlighetslagen är viktiga, men befarar samtidigt i synnerhet att uppgifterna kan komma att utnyttjas för brottsliga ändamål eller i övrigt för tvivelaktiga ändamål.

Av det som anförts ovan följer att en enskild medborgare inte kan förbjuda att en offentlig planritning lämnas ut till eller från datasystemet för den byggda miljön när det är fråga om en begäran om uppgifter enligt offentlighetslagen eller när mottagaren enligt lag har rätt att behandla uppgif-

Betänkande MiUB 26/2022 rd

terna. I 12 § i lagförslaget föreslås dessutom en explicit bestämmelse om att en registrerad inte kan begränsa behandlingen av uppgifter på det sätt som avses i artikel 18.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning). De sekretessgrunder som är centrala med tanke på datasystemet för den byggda miljön ingår i 24 § 1 mom. 7 punkten i offentlighetslagen, enligt vilken handlingar som gäller skyddsarrangemang för personer, byggnader, inrättningar, konstruktioner samt data- och kommunikationssystem och genomförandet av arrangemangen är sekretessbelagda, om det inte är uppenbart att utlämnandet av uppgifter ur en sådan handling inte äventyrar genomförandet av syftet med skyddsarrangemangen. Enligt 1 mom. 9 och 10 punkten i den paragrafen är handlingar som påverkar exempelvis statens säkerhet eller försvaret i princip sekretessbelagda. Undantag från sekretessen kan göras, om det är uppenbart att utlämnandet av uppgifter inte äventyrar statens säkerhet eller skadar eller äventyrar försvarets intressen.

Vid behandlingen i utskottet har frågan om skyddet av andra säkerhetsmyndigheters, såsom polismyndigheters och Gränsbevakningsväsendets uppgifter aktualiserats. Enligt utredning till utskottet lägger de ovan nämnda myndigheterna fram de sekretessgrunder enligt 24 § i offentlighetslagen som de anser vara nödvändiga i samband med en bygglovsprocess. Beslut om sekretess för handlingar fattas av kommunen. Byggnadstillsynsmyndigheterna godkänner i huvudsak de begränsningar som myndigheterna föreslår utan ändringar. När ett beslut om sekretess för en uppgift eller en handling eller en del av den har fattats, förmedlas uppgifter om detta i fortsättningen till datasystemet för den byggda miljön. Sekretessbelagda uppgifter i systemet lämnas ut endast till sådana myndigheter som har lagstadgad rätt till uppgifterna. Skyddet av uppgifterna och revisionen av datasystemet behandlas närmare nedan. Enligt utredning till utskottet behöver sekretessbelagda uppgifter behandlas i datasystemet för den byggda miljön, eftersom uppgifterna med hjälp av det kan förmedlas till de myndigheter som behöver dem, såsom Nödcentralverket och räddningsväsendet. De ska ha så heltäckande information som möjligt, så de behöver också information om områden och byggnader som polisen och Gränsbevakningsväsendet besitter. I 10 § i lagförslaget föreslås bestämmelser om bland annat Försvarmaktens, räddningsväsendets och Nödcentralens rätt att trots sekretessbestämmelserna få nödvändiga uppgifter. Om polisens, Gränsbevakningsväsendets och andra aktörers uppgifter lämnas utanför datasystemet för den byggda miljön, blir man tvungen att ordna till exempel utlämnandet av uppgifter mellan räddningsväsendet och kommunerna genom ett separat förfarande. Detta förutsätter i sin tur mer resurser än centraliserat utlämnande av uppgifter via datasystemet för den byggda miljön. Utskottet anser att den utredning som utskottet fått till denna del är tillfredsställande.

Som det konstateras ovan fattas beslutet om utlämnande av uppgifter enligt offentlighetslagen av den myndighet som innehar handlingen. I situationer där flera myndigheter har samma offentliga handling kan uppgiften begäras från vardera myndigheten som då fattar beslut om utlämnande av uppgiften. Bestämmelser om öppnande av det tekniska gränssnittet finns i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen. Öppnandet av ett tekniskt gränssnitt förutsätter lagstadgad rätt att få information och rätt att behandla uppgifter. I lagförslaget om datasystemet för den byggda miljön föreslås inga sådana rättigheter att få uppgifter för andra än myndigheter. Tekniska gränssnitt kan behöva öppnas av Finlands miljöcentral när det är fråga om värdefullt informationsmaterial. Då iakttas bestämmelserna i informationshanteringslagen samt kommissionens genomförandeförordning om förteckningen över värdefulla datamängder samt om arrangemang-

Betänkande MiUB 26/2022 rd

en för publicering och vidareutnyttjande av värdefulla datamängder. Fördelningen av procedurbestämmelserna om utlämnande av uppgifter och förutsättningarna för utlämnande av uppgifter mellan olika lagar utifrån sättet att lämna ut uppgifter kan inte anses vara en klar lösning ur de informationsbehövandes synvinkel. Liksom grundlagsutskottet anser utskottet att det är nödvändigt att föreskriva tydligt om den myndighet som ansvarar för utlämnande av uppgifter på lagnivå. Det är fråga om Finlands miljöcentral, som har behörighet att lämna ut uppgifter via informationstjänsten och ansvar för att utlämnandet av uppgifter sker lagenligt. Utskottet återkommer längre fram till dessa förslag.

Enligt utredning till utskottet förbättrar datasystemet för den byggda miljön skyddet för personuppgifter och sekretessbelagda uppgifter samt datasäkerheten jämfört med nuläget genom att kräva stark autentisering vid inloggningen och genom att behandla uppgifterna utifrån en enhetlig klassificering. Dessutom kan det vid behov bli lättare att i det centraliserade systemet vidta åtgärder för att begränsa information eller användare när säkerhetsläget förändras. Utlämnandet av offentliga uppgifter ur datasystemet för den byggda miljön till den som framställt begäran om uppgifter ska ordnas så att Finlands miljöcentral efter att ha tagit emot begäran om uppgifter av en användare som har registrerat sig med stark autentisering kontrollerar grunden för sekretessen i fråga om den information som begäran gäller, situationen med spärrmarkering, rätten till den begärda informationen hos den som framställt begäran samt den dataspecifika klassificeringen. Uppgifterna i systemet klassificeras i offentliga uppgifter, värdefullt informationsmaterial, personuppgifter, sekretessbelagda uppgifter och säkerhetsklassificerade uppgifter. De uppgifter som lämnas ut på basis av klassificeringen kan skyddas på behövligt sätt. Till exempel i samband med behandling av uppgifter som omfattas av spärrmarkering finns ett kontrollförfarande genom vilket man förhindrar att uppgifterna lämnas ut till någon annan än en myndighet vars rätt att behandla uppgifterna baserar sig på skötsel av en i lag eller med stöd av lag föreskriven uppgift eller en uppgift, en åtgärd eller ett uppdrag som gäller rättigheter eller skyldigheter hos en person som är föremål för förbudet. Innan uppgifterna lämnas ut godkänner den som begärt uppgifterna ett avtal om rätt att använda uppgifterna, där villkoren för användningen av uppgifterna anges. En överträdelse av avtalet kan leda till skadeståndsansvar på grundval av avtalet.

Enligt utskottets uppfattning är det viktigt att under alla omständigheter garantera skyddet av sekretessbelagt material eller material som omfattas av spärrmarkering och kompetensen hos de personer som behandlar materialet samt deras rätt att behandla materialet. Med anledning av grundlagsutskottets utlåtande anser utskottet att det är ändamålsenligt att komplettera bestämmelserna i 2 § i lagförslaget i fråga om att känsliga personuppgifter inte alls ska behandlas i datasystemet. Utskottet återkommer längre fram till dessa förslag. Utifrån inkommen utredning anser utskottet att tillämpningen av offentlighetslagens bestämmelser om sekretess för handlingar är tämligen heltäckande och att de ovan beskrivna metoderna för skydd av uppgifter är godtagbara. Samtidigt betonar utskottet i likhet med försvarsutskottet (FsUU 9/2022 rd) och grundlagsutskottet vikten av att skydda uppgifterna om funktioner som är kritiska med tanke på säkerheten. Detta bör säkerställas särskilt med tanke på kumuleringen av information i olika datasystem och i synnerhet när den offentliga informationstjänsten enligt 11 § i lagförslaget genomförs. Utskottet anser att statsrådet inom ramen för åtgärderna för att skydda information om infrastruktur som är kritisk med tanke på säkerheten noggrant bör granska tillgången till information om byggnadsobjekt, kumuleringen av information och eventuella sekretessbehov (*Utskottets förslag till uttalande 2*). Samtidigt måste man vara medveten om att detta kräver en övergripande granskning av fle-

Betänkande MiUB 26/2022 rd

ra olika myndighetskällor och andra källor, och datasystemet för den byggda miljön erbjuder inte i sig någon lösning för att skydda byggnadsinformationen. Också i samband med en totalrevidering av offentlighetslagen eller en översyn av bestämmelserna om skydd av personuppgifter bör man kritiskt bedöma byggnadsinformationens offentlighet med tanke på att uppgifterna kan användas för brottsliga eller på annat sätt tvivelaktiga ändamål. (*Utskottets förslag till uttalande 3*)

Skydd av information om infrastruktur som är kritisk för säkerheten

Försvarsutskottet konstaterar i sitt utlåtande att propositionen i den föreslagna formen inte säkerställer att den nationella säkerheten beaktas i tillräcklig utsträckning. Detsamma gäller många lagstiftningsprojekt som syftar till att främja digitaliseringen i samhället. Dessutom har säkerhetsläget förändrats, vilket inte kunde beaktas när riktlinjerna i regeringsprogrammet drogs upp. Kriget i Ukraina och dess följdverkningar samt den långvariga förändringen i den säkerhetspolitiska miljön leder enligt försvarsutskottet till ett behov av att omvärdera alla lagprojekt som direkt eller indirekt hänför sig till den nationella säkerheten. Försvarsutskottet anser att det är nödvändigt att lagprojekt som kan bedömas ha konsekvenser för den nationella säkerheten regelbundet granskas också i Säkerhetskommittén eller i någon annan förvaltningsövergripande styr- eller samordningsgrupp som lämpar sig för ändamålet. Säkerhetskommittén är ett permanent och brett förankrat samarbetsorgan för föregripande beredskap i anslutning till den övergripande säkerheten. Det är därför naturligt att den används för en sådan bedömning. Utskottet instämmer i försvarsutskottets lägesbedömning och förslag.

Innan informationssystemet för den byggda miljön tas i bruk bör dimensionerna för den digitala fastighetsinformationens säkerhet ytterligare preciseras genom identifiering och definition av infrastruktur som är kritisk med tanke på samhällets vitala funktioner, anser försvarsutskottet. Detta arbete måste beakta också kraven i CER-direktivet EU 2022/2557 (Critical Entities Resilience), liksom också arbetet med att definiera kritisk infrastruktur i samband med genomförandet av direktivet. Direktivet trädde i kraft i januari 2023. Försvarsutskottet konstaterar att det är motiverat att göra en riskbedömning av den nationella säkerheten i fråga om geografisk information innan den lag som föreslås i propositionen träder i kraft. I detta sammanhang bör man också beakta beröringspunkterna med CER-direktivet. Riskbedömningen bör omfatta hela leveranskedjan: statsförvaltningen, kommunsektorn och företagen.

Enligt utredning till utskottet är avsikten att precisera säkerhetsdimensionerna för den byggda miljön och geografisk information i samarbete mellan olika förvaltningsområden och som en del av det nationella arbetet med att definiera kritisk infrastruktur. CER-direktivet kommer att skapa förutsättningar för identifiering av nationellt kritisk infrastruktur. Vid planeringen av datasystemet har uppgifterna i systemet klassificerats utifrån olika hotmodeller. Som eventuella hanteringsåtgärder har man identifierat åtgärder för att generalisera och glesa ut data som offentliggörs i form av öppna data. Enligt utredning kommer det inte att uppstå någon betydande ny kumuleringseffekt genom publiceringen av öppna data när det gäller information om den byggda miljön, förutsatt att de planerade hanteringsåtgärderna genomförs. Det riksomfattande systemet gör det möjligt att förbereda sig i situationer som förändras snabbt, jämfört med det splittrade nuläget. Utskottet anser det vara nödvändigt att miljöministeriet genomför den ovan nämnda riskbedömningen i fråga om datasystemet för den byggda miljön och också deltar i arbetet med att definiera kritisk infrastruktur. Dessutom är det viktigt att genomförandet av CER-direktivet beaktas fullt ut

Betänkande MiUB 26/2022 rd

i den fortsatta utvecklingen av såväl systemet som lagstiftningen, och eventuella regleringsbehov som gäller sekretess för uppgifter om den byggda miljön i anslutning till detta beaktas i lagstiftningsprojekt som bereder det nationella genomförandet av direktivet.

I sitt utlåtande noterar försvarsutskottet att Försvarsmakten tillämpar principen att när en offentlig eller icke-säkerhetsklassificerad helhet hanteras samlat, bildar den en helhet i minst säkerhetsklass IV. I yttranden till utskottet noteras det att endast information som i sin helhet är offentlig bör sammanställas i datasystemet. Men om systemet trots det, med beaktande av kumuleringseffekten, ska innehålla sekretessbelagd eller säkerhetsklassificerad information som rör Försvarsmakten, det vill säga också annan än offentlig information, bör datasystemet för den byggda miljön som helhet officiellt ha reviderats åtminstone till nivån för säkerhetsklass IV. Denna uppgift utförs av Huvudstaben i egenskap av utsedd säkerhetsmyndighet (DSA) och Transport- och kommunikationsverket Traficom i egenskap av utsedd säkerhetsmyndighet för datakommunikation (NCSA). Motsvarande krav bör utsträckas till geografisk information också i fråga om andra säkerhetsmyndigheter och samhällets kritiska infrastruktur. Dessutom ska det som sägs ovan beaktas också i kompetenskraven, åtkomsträttigheterna och hanteringen av dessa i fråga om de personer som använder systemet samt vid insamlingen och hanteringen av logguppgifter. Vidare ska lokalerna hos de företag samt statliga och kommunala inrättningar där systemet avses bli använt inspekteras. Alla personer som har åtkomst till uppgifter på nivån för säkerhetsklass IV bör genomgå säkerhetsutredning. Avsikten är enligt utredning till utskottet inte att förfara på detta sätt och förutsättningarna för behandling av Försvarsmaktens sekretessbelagda uppgifter och säkerhetsklassificerade uppgifter uppfylls inte.

Avsikten är dock att datasystemet för den byggda miljön ska genomgå en sådan bedömning av informationssäkerheten som avses i lagen om bedömning av informationssäkerheten i myndigheternas informationssystem och datakommunikation. Detta når dock inte upp till den skyddsnivå som Försvarsmakten förutsätter. Enligt utredning till utskottet är avsikten att hantera kumuleringseffekter dataspecifikt från fall till fall samt att tväradministrativt, i samarbete med andra myndigheter, garantera skyddet av informationen. I fråga om planuppgifterna möjliggör genom förordning styrd planläggning i datamodellformat att kritisk infrastruktur utesluts. När definitionen av kritisk infrastruktur ändras kan åtkomsten till information i systemet begränsas snabbt. Detta har inte ansetts vara tillräckligt, eftersom det i de yttranden som utskottet fått har föreslagits ändringar i lagförslagets tillämpningsområde för att mer effektivt och beroende på Försvarsmaktens prövning utesluta de områden och byggnader som används av Försvarsmakten från tillämpningsområdet. Enligt utredning till utskottet omfattar ett sådant undantag också privata företag som är Försvarsmaktens strategiska partner och de områden och byggnader som företagen besitter. Utskottet anser att dessa ändringsförslag behövs och återkommer till dem nedan.

I de yttranden som utskottet fått har man dessutom fäst uppmärksamhet vid den utvecklingstrend som digitaliseringen medför. Kommersiella aktörer ansvarar allt oftare för datasystemen och deras tekniska gränssnitt. Företagen har dessutom en central och växande roll också när det gäller att producera information om den byggda miljön. Det leder till att också myndigheterna blir mer beroende av aktörer inom den privata sektorn och deras leveranskedjor. Detta gör samhällets vitala funktioner ännu mer sårbara som föremål för cyberhot och cyberattacker. Förändringarna i hanteringen av geografisk information ställer nya samhälleliga försörjningsberedskapskrav på företagens säkerhet, kontinuitetshantering och beredskap för störningssituationer vars övervakning,

Betänkande MiUB 26/2022 rd

underhåll, utbildning och övningar i samarbete i olika situationer bör granskas noggrannare än för närvarande. Kommersiella aktörer är också förenade med en risk för ägarbyte. En ny ägares värderingar och säkerhetskultur eller affärsmodell kan avvika från det ursprungliga syftet och äventyra samhällets vitala funktioner. När riskerna realiserats är det svårt att upptäcka och spåra dataläckaget och att bedöma dess omfattning. De anknytande ansvarsfrågorna är svåra. Utskottet anser att det är fråga om en viktig observation med tanke på digitaliseringen av hela samhället. Utskottet fäster miljöministeriets och de gemensamt personuppgiftsansvarigas uppmärksamhet vid behovet av att se till att information som är kritisk med tanke på samhällets vitala funktioner skyddas i alla skeden av behandlingen av uppgifterna oberoende av aktörernas roll.

En annan viktig aspekt hänför sig till skyddet av uppgifter om samhällets vitala funktioner, när det är fråga om till exempel uppgifter om ett privat företag som är viktigt med tanke på försörjningsberedskapen. Enligt utredning till utskottet kan privata företag för närvarande i samband med ansökan om bygglov eller när de lämnar in en enskild handling lägga fram ett behov av och en grund för sekretessen. Även i detta fall avgör kommunen sekretessen. I fråga om sekretessbelagda ärenden eller handlingar behandlas uppgifterna i datasystemet för den byggda miljön på det sätt som beskrivs ovan. När det gäller uppgifter om andra företag krävs det en definition av nationell kritisk infrastruktur för att uppgifterna ska kunna bli föremål för skyddsåtgärder. De sektorer som bildar den kritiska infrastrukturen inbegriper i stor omfattning objekt i den bebyggda miljön. I det pågående lagstiftningsprojektet som förbereder genomförandet av CER-direktivet kan man också stanna för att införa bestämmelser om sekretess för uppgifter om objekt av den typen. Enligt utredning till utskottet är det också med tanke på skyddet av privata företags uppgifter snabbare och säkrare att genomföra informationshanteringen och utlämnandet av uppgifter i datasystemet för den byggda miljön, om utlämnandet eller användarna måste begränsas när säkerhetsläget förändras. Utskottet anser att denna utredning är tillräcklig.

DETALJMOTIVERING

1. Lagen om datasystemet för den byggda miljön

1 kap. Allmänna bestämmelser

1§. Lagens tillämpningsområde. Utskottet har ovan behandlat förutsättningarna för att Försvarsmaktens sekretessbelagda uppgifter ska kunna behandlas i datasystemet för den byggda miljön. Enligt utredning till utskottet uppfylls dessa villkor inte. Utskottet föreslår att bestämmelserna i 1 § 2 mom. preciseras på det sätt som föreslås i försvarsutskottets utlåtande.

2§. Syftet med och den allmänna uppbyggnaden av datasystemet för den byggda miljön. I 7 § i lagförslaget föreslås bestämmelser om de uppgifter som ska lämnas till byggnadsinformationsresursen. I 1 mom. föreslås en precisering enligt vilken syftet med insamlingen av uppgifter är att använda uppgifterna för sådana väsentliga myndighetsändamål som föreskrivs i lag.

Paragrafen har samband med det förslag till bygglag som är under behandling i utskottet (RP 139/2022 rd). Det anses motiverat att skjuta upp ikraftträdandet av förslaget till bygglag med ett år. Således kan förslaget till bygglag träda i kraft den 1 januari 2025, medan lagförslaget om data-

Betänkande MiUB 26/2022 rd

systemet för den byggda miljön avses träda i kraft den 1 januari 2024. Därför föreslår utskottet att det till 7 § i det aktuella lagförslaget fogas en bestämmelse om informationsinnehållet i byggnadsinformationsresursen och att hänvisningen i 2 § 2 mom. till bestämmelserna i bygglagen ersätts med en hänvisning till 7 § i lagförslaget.

På de grunder som framgår av grundlagsutskottets utlåtande föreslår utskottet att det till paragrafen fogas ett 3 mom., vars syfte enligt bestämmelserna är att säkerställa att känsliga personuppgifter inte behandlas i datasystemet för den byggda miljön. Med känsliga personuppgifter avses sådana uppgifter om särskilda kategorier av personer som definieras i artikel 9 i den allmänna dataskyddsförordningen och i 6 § i dataskyddslagen samt andra uppgifter som definieras på nationell nivå och som har ansetts vara känsliga i konstitutionellt hänseende. Känsliga personuppgifter får inte lagras, sändas, lämnas ut eller på något annat sätt behandlas i datasystemet eller dess informationsresurser.

4§. Personuppgiftsansvariga för informationsresurserna och ansvarsfördelningen mellan dem. I 1 mom. föreslås en teknisk ändring i enlighet med grundlagsutskottets förslag. Avsikten är att ersätta ordet publicera med ett allmänspråkligt uttryck när det är fråga om att lämna uppgifter till ett datasystem som drivs av en myndighet.

Utskottet föreslår att det till paragrafen fogas ett nytt 3 mom., enligt vilket Finlands miljöcentral har ansvar för och rätt att lämna ut uppgifter ur informationsresurserna inom datasystemet för den byggda miljön. Utskottet föreslår att en teknisk korrigering görs i 5 mom.

2 kap. Informationsinnehållet i datasystemet för den byggda miljön

5§. Uppgifter om områdesanvändningen som lämnas till datasystemet för den byggda miljön. Paragrafens rubrik, 1 mom., 2 mom. och 3 mom. föreslås bli ändrade så att ordet publicera ersätts med det allmänspråkliga ordet lämna.

Utskottet föreslår att en teknisk korrigering görs i 2 mom.

6§. Permanenta unika koder för uppgifterna om områdesanvändningen. I 2 mom. föreslås det att ordet publicera ersätts med den allmänspråkliga termen lämna.

7§. Uppgifter om byggande som publiceras i datasystemet för den byggda miljön. Utskottet föreslår samma ändringar i paragrafrubriken som i 6 § ovan. Av den orsak som anges i samband med 2 § fogas till paragrafen en bestämmelse om de uppgifter som ska lämnas till byggnadsinformationsresursen.

11§. Den offentliga informationstjänsten för datasystemet för den byggda miljön. Utskottet föreslår att en teknisk korrigering görs i 1 mom. för att förtydliga formuleringen.

Utskottet föreslår samma tekniska ändring i 2 mom. som i 6 § 2 mom. ovan.

Betänkande MiUB 26/2022 rd

3 kap. Behandling och utlämnande av samt tillsyn över uppgifter i datasystemet för den byggda miljön

2. Lagen om ändring av markanvändnings- och bygglagen

Ikraftträdandebestämmelsen. Enligt propositionen ska den gällande lagen tillämpas på utarbetandet av planen till utgången av 2028 och därefter de bestämmelser som ingår i lagförslaget. Enligt utredning till utskottet är det dock nödvändigt att göra det möjligt att så snart lagen har trätt i kraft utarbeta en plan som består av planobjekt och planbestämmelser som presenteras i ett nationellt interoperabelt datamodellformat. Beredskapen hos olika kommuner och landskapsförbund att övergå till det nya planläggningssättet varierar, så syftet med ändringen av övergångsbestämmelsen är att säkerställa att kommunerna och landskapsförbunden i mån av möjlighet kan införa ny praxis. Utskottet föreslår att ikraftträdandebestämmelsen ändras så att aktören fram till utgången av 2028 för varje planprojekt kan välja om den ska tillämpa den nya eller den gamla lagen.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Miljöutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 1 och 2 i proposition RP 140/2022 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Riksdagen godkänner tre uttalanden. (Utskottets förslag till uttalanden)

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om datasystemet för den byggda miljön

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på inrättande av ett datasystem för den byggda miljön och dess service, upprätthållande och utveckling av systemet samt på behandlingen av de uppgifter som ska publiceras och införs i datasystemet.

Lagen tillämpas inte på behandlingen av sekretessbelagda uppgifter som gäller planering av områdesanvändningen och byggande för försvarsändamål, när det gäller

1) behandling av uppgifter om områden som är avsedda för utförande eller stödjande av Försvarsmaktens lagstadgade uppgifter, om dessa omfattas av ett sekretessbehov som Försvarsmakten fastställt,

2) behandling av uppgifter om lokaler, byggnader och infrastruktur som är avsedda för att utföra eller stödja Försvarsmaktens lagstadgade uppgifter, om

a) behovet av att registrera informationen inte är nödvändigt med tanke på det övriga samhället,

b) objektet är beläget inom Försvarsmaktens område, eller

c) objektet är beläget utanför Försvarsmaktens område och det finns en grund för sekretess enligt 24 § 1 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

Betänkande MiUB 26/2022 rd

2 §

Syftet med och den allmänna uppbyggnaden av datasystemet för den byggda miljön

Datasystemet för den byggda miljön tillgodoser informationsbehov som gäller områdesanvändning och byggande. Syftet med insamlingen av information är att använda informationen för väsentliga myndighetsändamål som föreskrivs i lag.

Datasystemet för den byggda miljön består av en informationsresurs för områdesanvändningen och en byggnadsinformationresurs. Informationsresursen för områdesanvändningen innehåller de uppgifter om områdesanvändningen som anges i 5 §. Byggnadsinformationresursen innehåller de uppgifter om byggande som anges i 7 § i denna lag. Informationsresurserna kan dessutom innehålla uppgifter som införts med stöd av 9 § i denna lag.

I datasystemet för den byggda miljön får känsliga personuppgifter inte behandlas.

3 §

Finlands miljöcentrals uppgifter

Finlands miljöcentral svarar för inrättandet av ett datasystem för den byggda miljön samt för underhållet och utvecklingen av systemet.

Finlands miljöcentral har till uppgift att samla ihop och sprida information om den byggda miljön samt att föra behövlig statistik och uppdatera statistiken över uppgifter som registreras i datasystemet för den byggda miljön.

Finlands miljöcentral har trots sekretessbestämmelserna rätt att behandla uppgifter som registrerats i datasystemet för den byggda miljön.

4 §

Personuppgiftsansvariga för informationsresurserna och ansvarsfördelningen mellan dem

Finlands miljöcentral, kommunerna och landskapsförbunden är gemensamt personuppgiftsansvariga ifråga om informationsresursen för områdesanvändningen. Finlands miljöcentral och kommunerna är gemensamt personuppgiftsansvariga i fråga om byggnadsinformationresursen.

Varje personuppgiftsansvarig svarar för den personuppgiftsansvariges skyldigheter enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (*allmän dataskyddsförordning*) och för att den registrerades rättigheter tillgodoses i fråga om de uppgifter som den personuppgiftsansvarige registrerat i och lämnat till datasystemet för den byggda miljön.

Finlands miljöcentral svarar för utlämnandet av uppgifter ur informationsresurserna inom datasystemet för den byggda miljön.

Med avvikelse från 2 mom. ska Finlands miljöcentral svara för den informationsskyldighet som avses i artiklarna 13 och 14, den registrerades rätt att ha tillgång till information som rör honom eller henne som avses i artikel 15, det register över behandling som avses i artikel 30 samt för säkerheten i samband med behandlingen enligt artikel 32 i den allmänna dataskyddsförordningen.

Betänkande MiUB 26/2022 rd

Finlands miljöcentral är en i artikel 26 i den allmänna dataskyddsförordningen avsedd gemensam kontaktpunkt för de registrerade.

2 kap.

Informationsinnehållet i datasystemet för den byggda miljön

5 §

Uppgifter om områdesanvändningen som lämnas till datasystemet för den byggda miljön

Kommuner och landskapsförbund ska utan dröjsmål lämna följande i markanvändnings- och bygglagen (132/1999) avsedda uppgifter till datasystemet för den byggda miljön i ett nationellt interoperabelt och maskinläsbart format:

uppgift om att en plan har blivit anhängig och avgränsning av det planerade området,
programmet för deltagande och bedömning som gäller planen,
uppgift om framläggande av beredningsmaterial i anslutning till planen,
planförslaget,
uppgift om framläggande av planförslaget,
den godkända planen,
uppgift om att ändringssökande beträffande beslutet om planen är anhängigt,
uppgift om ikraftträdande av en plan eller en del av planen,
den plan som vunnit laga kraft,
beskrivning av en godkänd plan,
uppgift om att en plan har upphävts,
tomtindelning som vunnit laga kraft samt uppgift om att tomtindelningen upphävts,
byggnadsförbud samt uppgift om att förbudet har upphävts eller upphört,
bygginskränkning samt uppgift om att inskränkningen har upphävts eller upphört,
åtgärdsbegränsning samt uppgift om att begränsningen har upphävts eller upphört,
område i behov av planering samt uppgift om att det upphävts eller upphört,
byggnadsordning som vunnit laga kraft.

Det material som avses i 1 mom. 4, 6, 9 och 12 punkten ska lämnas också i interoperabelt och maskinläsbart format.

Närmare bestämmelser om strukturen hos de uppgifter som publiceras får utfärdas genom förordning av miljöministeriet.

6 §

Permanent unika koder för uppgifterna om områdesanvändningen

Finlands miljöcentral ska ur datasystemet för den byggda miljön ge en permanent unik kod för de uppgifter som anges i 5 §.

Den permanenta unika koden ges när de uppgifter som koden avser första gången lämnas till datasystemet för den byggda miljön.

Betänkande MiUB 26/2022 rd

Närmare bestämmelser om det tekniska innehållet i permanenta unika koder och skapandet av koder utfärdas genom förordning av miljöministeriet.

7 §

Uppgifter om byggande som lämnas till datasystemet för den byggda miljön

Kommunen ska utan dröjsmål till datasystemet för den byggda miljön lämna de uppgifter om ansökningar om bygglov, tillståndsbeslut, myndighetssyn, slutsyn och partiell slutsyn som avses i 131, 142, 150, 153 och 153 a § i markanvändnings- och bygglagen.

3 kap.

Behandling och utlämnande av samt tillsyn över uppgifter i datasystemet för den byggda miljön

8 §

Användar- och loggregistret för datasystemet för den byggda miljön

Finlands miljöcentral är personuppgiftsansvarig för användar- och loggregistret för datasystemet för den byggda miljön.

Finlands miljöcentral ska utplåna de uppgifter om användning som gäller personer ur systemet senast när fem år har förflutit från upphörandet av åtkomsträtten och logguppgifterna senast när fem år har förflutit från det att uppgifterna registrerades.

9 §

Finlands miljöcentrals rätt att få uppgifter av andra myndigheter

Finlands miljöcentral har rätt att av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, Skatteförvaltningen och Lantmäteriverket avgiftsfritt få uppgifter som är nödvändiga med tanke på upprätthållandet av datasystemet för den byggda miljön.

Finlands miljöcentral har dessutom rätt att trots sekretessbestämmelserna av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata avgiftsfritt få uppgifter om personbeteckning och aktuella kontaktuppgifter för ägaren av en byggnad med tanke på införande och uppdatering av ägaruppgifter i bygginformationsresursen i datasystemet för den byggda miljön.

10 §

Myndigheternas rätt att få sekretessbelagda uppgifter

Försvarsministeriet, försvarsmakten, Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, Nödcentralverket och räddningsmyndigheterna har trots sekretessbestämmelserna rätt att av-

Betänkande MiUB 26/2022 rd

giftsfritt ur datasystemet för den byggda miljön få sådana uppgifter som är nödvändiga för skötsel av deras uppgifter.

11 §

Den offentliga informationstjänsten för datasystemet för den byggda miljön

Finlands miljöcentral ska i det allmänna datanätet tillhandahålla en offentlig informationstjänst för datasystemet för den byggda miljön. I den offentliga informationstjänsten får uppgifter ur datasystemet för den byggda miljön sökas bara som enskild sökning via en karttjänst som finns i det allmänna datanätet.

I den offentliga informationstjänsten får endast följande information tillhandahållas:

uppgifter enligt 5 §,

permanent byggnadsbeteckning,

året då byggnadsobjektet färdigställdes,

byggnadsobjektets användningsändamål,

beslutsdatum för bygglov,

byggnadsobjektets användningssituation och den dag då det tagits ur bruk,

byggnadsobjektets fasadmateriäl,

byggnadsobjektets huvudsakliga uppvärmningssätt och energikälla,

byggnadsobjektets volym, antal våningar, våningsyta och totala area,

byggnadsobjektets totala lägenhetsyta,

uppgifter om byggnadsobjektets tillgänglighet,

adressuppgifter för byggnadsobjektet,

uppgift om skyddsrum,

uppgift om vilken myndighet som **lämnat** de uppgifter som avses i 1–13 punkterna och tidpunkten för publicering.

Trots bestämmelserna om utlämnande av personuppgifter i 16 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) får de uppgifter som avses i 2 mom. tillhandahållas i en offentlig informationstjänst.

4 kap.

Särskilda bestämmelser

12 §

Tillämpning av bestämmelsen om begränsning av behandling av uppgifter

På sådan behandling av personuppgifter som avses i denna lag tillämpas inte artikel 18.1 i den allmänna dataskyddsförordningen.

Betänkande MiUB 26/2022 rd

13 §

Avgifter

Myndigheterna har rätt att avgiftsfritt ur datasystemet för den byggda miljön få de uppgifter som de behöver för att de ska kunna sköta sina uppgifter.

På avgifterna för Finlands miljöcentrals prestationer och tjänster som hänför sig till datasystemet för den byggda miljön tillämpas i övrigt bestämmelserna i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

14 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024. Lagens 5 § tillämpas dock först från och med den 1 januari 2029.

2.

Lag

om ändring av markanvändnings- och bygglagen

I enlighet med riksdagens beslut ändras i markanvändnings- och bygglagen (132/1999) 29 §, 30 § 1 mom., 40 §, 41 § 1 mom., 55 §, 57 § 1 mom., 78 och 79 §, av dem 55 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 230/2017, 57 § 1 mom. sådant det lyder i lag 230/2017 samt 78 och 79 § sådana de lyder i lag 465/2018, samt fogas till lagen nya 29 a, 40 a, 55 a, 78 a § och 78 b § som följer:

29 §

Utformningen av landskapsplanen

Landskapsplanen utarbetas i ett nationellt interoperabelt datamodellformat. Landskapsplanen består av planobjekt och planbestämmelser.

Landskapsplanens planobjekt och planbestämmelser presenteras i nationellt standardformat på en karta och vid behov som en separat handling.

Närmare bestämmelser om det interoperabla datamodellformatet och om planobjektens och planbestämmelsernas standardutformning får utfärdas genom förordning av miljöministeriet.

Betänkande MiUB 26/2022 rd

29 a §

Beskrivning av landskapsplanen

Till landskapsplanen hör en beskrivning där den information som behövs för att bedöma planens mål, olika alternativ och deras konsekvenser samt grunderna för lösningarna presenteras.

Närmare bestämmelser om beskrivningen av landskapsplanen får utfärdas genom förordning av statsrådet.

30 §

Landskapsplanebestämmelser

I landskapsplanen utfärdas bestämmelser som med beaktande av syftet med planen och de krav som ställs på dess innehåll behövs när landskapsplaneområdet planeras eller bebyggs (*landskapsplanebestämmelser*).

---

40 §

Utformningen av generalplanen

Generalplanen utarbetas i ett nationellt interoperabelt datamodellformat. Generalplanen består av planobjekt och planbestämmelser.

Generalplanens planobjekt och planbestämmelser presenteras i nationellt standardformat på en karta och vid behov som en separat handling.

Närmare bestämmelser om det interoperabla datamodellformatet och om planobjektens och planbestämmelsernas standardutformning får utfärdas genom förordning av miljöministeriet.

40 a §

Beskrivning av generalplanen

Till generalplanen hör en beskrivning där den information som behövs för att bedöma planens mål, olika alternativ och deras konsekvenser samt grunderna för lösningarna presenteras.

Närmare bestämmelser om beskrivningen av generalplanen får utfärdas genom förordning av statsrådet.

41 §

Generalplanebestämmelser

I generalplanen utfärdas bestämmelser som med beaktande av syftet med planen och de krav som ställs på dess innehåll behövs när generalplaneområdet planeras eller bebyggs eller annars används (*generalplanebestämmelser*). Generalplanebestämmelserna kan bland annat gälla sär-

Betänkande MiUB 26/2022 rd

skild styrning av markanvändningen och byggandet på ett visst område samt förhindrande eller begränsning av skadliga miljökonsekvenser.

---

55 §

Utformningen av detaljplanen

Detaljplanen utarbetas i ett nationellt interoperabelt datamodellformat. Detaljplanen består av planobjekt och planbestämmelser. Detaljplanens planobjekt och planbestämmelser presenteras i nationellt standardformat på en karta.

I detaljplanen anges på det sätt som behovet av styrning förutsätter

- 1) gränserna för detaljplanen och dess olika områden,
- 2) områdenas allmänna eller enskilda användningsändamål,
- 3) omfattningen av byggandet,
- 4) principer som gäller byggnadernas läge och vid behov byggsättet.

I detaljplanen ska namnet på gator och andra allmänna områden och numret på kommundelar och kvarter anges. Namnen och numren kan också ändras genom ett separat beslut av kommunen på det sätt som föreskrivs i kommunallagen om kommunens beslutsfattande.

Närmare bestämmelser om det interoperabla datamodellformatet, om planobjektens och planbestämmelsernas standardutformning och om hur uppgifter som ändrats genom ett i 3 mom. avsett separat beslut ska tas in i planen får utfärdas genom förordning av miljöministeriet.

55 a §

Beskrivning av detaljplanen

Till detaljplanen hör en beskrivning där den information som behövs för att bedöma planens mål, olika alternativ och deras konsekvenser samt grunderna för lösningarna presenteras.

Närmare bestämmelser om beskrivningen av detaljplanen får utfärdas genom förordning av statsrådet.

57 §

Detaljplanebestämmelser

I detaljplanen utfärdas bestämmelser som med beaktande av planens syfte och de krav som ställs på planens innehåll behövs när detaljplaneområdet bebyggs eller annars används. Detaljplanebestämmelserna kan också gälla förhindrande eller begränsning av skadliga miljökonsekvenser.

Betänkande MiUB 26/2022 rd

78 §

Tomtindelningens syfte

På ett detaljplaneområde indelas ett område som ingår i ett byggnadskvarter i tomter, om det behövs för att reglera markanvändningen (*tomtindelning*). Tomtindelningen kan vara bindande eller riktgivande. Tomtindelningen ska vara bindande när områdets centrala läge, kvarterets exploateringsgrad eller fastighetssystemets klarhet kräver det. Tomtindelningens bindande karaktär anges i detaljplanen.

Av ett byggnadskvarter kan det bildas en eller flera tomter. Tomtindelning kan också utarbetas för en del av kvarteret, om det inte hindrar eller försvårar en lämplig tomtindelning i kvarterets övriga delar. Tomtindelningen kan också utarbetas så att den är bindande för en del av planområdet eller kvarteret. Den bindande tomtindelningen kan vara helt eller delvis tvådimensionell eller tredimensionell.

Tomtindelningen ska vara ändamålsenlig och i den ska i möjligaste mån markägandeförhållandena beaktas.

78 a §

Utarbetande och godkännande av tomtindelningen

En bindande tomtindelning utarbetas och godkänns antingen som en del av detaljplanen eller separat. En riktgivande tomtindelning utarbetas och godkänns som en del av detaljplanen. En separat bindande tomtindelning utarbetas och godkänns av kommunen.

En separat bindande tomtindelning kan utarbetas, om så bestäms i detaljplanen eller om en bindande tomtindelning behöver utarbetas eller ändras.

Den som utarbetar en separat tomtindelning ska vara behörig för uppdraget.

Närmare bestämmelser om behörigheten hos den som utarbetar en tomtindelning utfärdas genom förordning av statsrådet.

78 b §

Utformningen av tomtindelningen

Tomtindelningen utarbetas i ett nationellt interoperabelt datamodellformat.

Tomtindelningen presenteras i nationellt standardformat på en karta och vid behov som en separat handling.

Tomtindelningen presenteras på detaljplanekartan, om den har utarbetats och godkänts som en del av detaljplanen.

Närmare bestämmelser om det interoperabla datamodellformatet och om standardutformningen får utfärdas genom förordning av miljöministeriet.

Betänkande MiUB 26/2022 rd

79 §

Utarbetande av separat tomtindelning

Detaljplanen tjänar till ledning när en separat tomtindelning utarbetas. Då tomtindelningen utarbetas kan den i siffror i planen angivna totala byggrätten delas upp på de tomter som bildas.

När en separat tomtindelning bereds ska ägare och innehavare av området för tomtindelningen och angränsande fastigheter höras, liksom också ägaren och innehavaren till en fastighet mittemot vars bebyggande eller användning på annat sätt beslutet i väsentlig mån kan påverka.

När en separat tomtindelning görs i ett kvarter med en gällande tredimensionell tomtindelning ska utöver vad som anges i 2 mom. också ägaren och innehavaren till fastigheten ovanför, under eller parallellt med området för tomtindelningen höras, om beslutet i väsentlig mån kan påverka fastighetens bebyggande eller användning i annat syfte.

Närmare bestämmelser om hörande vid separat tomtindelning och om utarbetande av tomtindelning utfärdas genom förordning av statsrådet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

I fråga om utarbetande av en enskild plan eller tomtindelning kan kommunen och landskapsförbundet dock fram till utgången av 2028 tillämpa de bestämmelser som gällde när denna lag trädde i kraft.

Utskottets förslag till uttalanden

1. *Riksdagen förutsätter att miljöministeriet tar kritiken från aktörerna i byggbranschen på allvar och att en eventuell vidareutveckling av systemet görs i gott samarbete med aktörerna inom branschen och att särskild uppmärksamhet fästs vid konsekvensbedömningen.*
2. *Riksdagen förutsätter att statsrådet i sitt arbete för att skydda information om infrastruktur som är kritisk med tanke på säkerheten också bedömer riskerna i anslutning till tillgången till och kumuleringen av byggnadsinformation samt behovet av sekretess i fråga om informationen.*
3. *Riksdagen förutsätter att tillgången till uppgifter om bygglov för andra ändamål än myndighetsbruk granskas kritiskt i samband med offentlighetslagen och personuppgiftslagen.*

Betänkande MiUB 26/2022 rd

Helsingfors 16.2.2023

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Hanna Kosonen cent
vice ordförande Tiina Elo gröna
medlem Petri Huru saf
medlem Mai Kivelä vänst
medlem Johan Kvarnström sd
medlem Sheikki Laakso saf
medlem Kai Mykkänen saml
medlem Mikko Ollikainen sv
medlem Mauri Peltokangas saf
medlem Juha Sipilä cent
medlem Saara-Sofia Sirén saml
medlem Hussein al-Tae sd
medlem Katja Taimela sd
medlem Mari-Leena Talvitie saml
medlem Ari Torniainen cent.

Sekreterare var

utskottsråd Susanna Paakkola.